

YARADICILIQ ŞÖVQÜ...

Fikrat Verdiyev

...Direktorun qəbul otağında sakitcə oturub gözləyirdi. Amma bir tərəfdə qoyulmuş iri qaribə taxta qutudan gözlərini çəkmə bilmirdi. Katibənin də başı qarşısındakı kağızlara necə qarışmışdısa, ona fikir vermirdi. Nəhayət, maraqlı üstün gəldi, dözmədi, qutuya yaxınlaşıb sakitcə qapağını qaldırdı. Qərībā idi, ağ-qara nazik, parıldayan nəydisə, qutunun içində növbə ilə sıralanmışdı. Heyrat onu götürdü, soruşdu:

- Bu nədi...
- Katibə başını qaldırdı:
- Pianino...
- Onda neyləyirlər?
- Çalırırlar...

Katibənin saymazına cavabı uşağın marağını daha da artırdı. Barmağını yavaşca ağ rənglilərin birinə toxundurdu. Pianinodan qalxan səs ona tanış gəldi. O birisini də basdı. Yooxxxx, bu, adi səs deyildi. Hə, o mahni necə idi? "Cip-cip, cücələri, tükü ipək cücələri..." Aaa? Doğrudan e, bu səslər "Cücələri"nin musiqisinə oxşayırdı. Beləcə, hələ adının nə olduğunu bilmədiyi şirmayı dilləri basdıqca

"Cücələri"nin tanış melodiyası qulağına dolmağa başladı. Bir də gördü ki, qəbul imtahanı aparan musiqi maktəbinin direktoru, komissiyanın üzvləri içəridən çıxıb ona baxırlar.

- Adın nədir?
- Fikrat.
- Bura niyə gəlmisən?
- Anamla gəlmişəm, tar çalmağı öyrənmək istəyirəm...
- Evinizdə pianino var?
- Yooxxxx...
- Bas qonşuda, qohumlarda?...
- Yooxxx...
- Bas çalmağı harda öyrənmisən?
- Heç yerdə... Birinci dəfədir, pianino görürəm... "Cücələri"ni də radioda eşitmişəm...

- Birinci dəfə gördüyün pianinoda belə çalırınsa, ta sənə nə imtahan? Bu uşağın mütləq musiqi duyumu var! Sən imtahansız qəbul olundun. Sentyabrdan dərsə gəlersən...

Fikrat müəllim ecazkar musiqi aləminə ilk gəlşinin tarixçəsini danışarkən üzündə qarība bir təbəssüm dolaraq. Elə bil 70 yaşın zirvəsində 7-8 yaşındakı ilk musiqi macarasını ekranda seyr edir... Musiqi ilə, zəhmətlə, təşkilatçılıqla keçən uzun sənət ömrünün ilk əkkordlarını əhsəqağ sevgisi ilə yada salmaqda və xoş xatirə ola bilməyi?

Həmsöhbətimiz Azərbaycanın Xalq artisti, tanınmış tarzan və musiqi təşkilatçısı, Gəncə Dövlət Filarmoniyasının bədii rəhbəri **Fikrat Verdiyevdir**. Bəli, hamı o məşhur "Göygöl" ansamblının yaradıcısı, avazsız rəhbəri, dünya şöhrətli müğənnimiz Zeynab Xanlarovanın ansamblının konsertmeysteri, Gəncənin mədəni həyatının çiçəklənməsində xüsusi rol almış insandır.

Fikrat müəllim müsahibəyə həyat yoldaşı Bayım xanımla gəlib. Əslində, Bayım xanım Cəvənsirova-Verdiyeva Xan Şuşinski adına fondun təsisçisi və rəhbəri olmaqda yanaşı, ictimai əsaslarla bir vəzifədə də çalışır. Fikrat müəllimin mətbuat katibi. Doğru sözümdür, Bayım xanım bu işin öhdəsindən bir çox məaşlı, hətta rəsmi qurumlarda çalışan mətbuatçılardan qat-qat yaxşı deyir ki, Fikrat müəllim nə özü barədə danışsa, nə də kiməsə əyib açdıqca, agar hamı meşasən, heç nə soyləməz. Əla Fikrat müəllim də xanımın sözünü təsdiqləyir. Məncə, bu birləyini, 40 illik əla həyatını

bəla məhriban və hətta işğuzar istiqamətdə davamının bir səbəbi də var. Fikrat müəllim konsertlər, məşqlər, səfərlər və ə şənliklərinin bir-birini dəbanbasma tələdiyi dolğun sənətkar həyatı yaşayıb. Bayım xanım bu illər ərzində arca xəbəni möhkəm saxlayan sərkərdə kimi Fikrat müəllim üçün əla, övəd sardan arxayınlığını təminatçısı olub. Amma qaynar sənət həyatı cəmiyyətin gözü qabağında olan bu cütüylü hərdəsa bir-birə taməzə də qoyub axı...

İndi əla həyatının ikinci bəhanəni yaşayan cütüylün bu gün musiqi adına bağlı bütün konsert və tədbirlərdə, televiziya proqramlarında o qəşə görünməsinin, müsahibəyə də birgə gəlişinin bir gizli nədəni əla budur. Üç övəd böyümüş, dörd nəvə sahibi olmuş Verdiyevlər ömrünün bundan sonrasını daha çox birlikdə keçirmək istəyirlər. Cəmi sənətkarlərə qismət!

Nə qədər məşhur insan olsa da, Fikrat Verdiyev barədə bilmədiklərimiz də az deyil. Əslində, əla müəllim deyilən yuxarılaq yaşadınəmləri də onun üçündür ki, öyrəndiklərimni bilməyənlarla bölüşsən.

Resmi tanışlıq dosyesi. Fikrat Verdiyev 1947-ci il sentyabrın 2-də Gəncədə anadan olub. Dayırmaçı Süleyman kişinin yeddı öglündən biridir. Musiqi təhsilini

avvalca şəhərdəki 1 saylı musiqi məktəbində, sonra da Q.Hüseynli adına Gəncə orta ixtisas musiqi məktəbində alıb. Məktəbli ikən Gəncə şəhər Pioner və Məktəblilər Sarayında, Mədəniyyət evində özəfəaliyyət kollektivləri yarıdaraq konsertlərdə çıxış edib. 13-14 yaşlı Fikrat ham solo, ham da ansamblla çıxışları ilə təkca Gəncədə deyil, bütün Gəncəbasar zonasında tanınıb.

- Xəbar tutduq ki, Bakıda ümumrespublika bəxış müsabiqəsi var. İstirak etmək istəyirik, amma bizi göndərən yoxdur. Ansamblda da 20 nəfərlik. Neyləyək, necə edək? Gəlib atama dedim ki, ay ata, sən bizim yul xərcimiz var, vallah, birinci yeri tutacağıq. Nədən belə inamlyıdım, ya yalandan edirdim, özüm də baş gəlmirdim. Amma atam mənə inandı və bütün ansambllı üçün Gəncədən Bakıya bilet aldı. Təminatçılıq şəhər, özüm kimi bir dəstə uşağı da yığıb gətirmişəm. Respublika üzrə pioner və məktəblilər sarayı kollektivlərinin festivalı indiki Şəhəriyar adına sarayda keçirilir. Çıxdıq, çaldıq-oxuduq. Axırda da dedilər ki, Gəncədən gələn ansambllı birinci yeri tutdu. Atam verdiyim sözü tuta bildiyim üçün daha çox sevinirdim, nanki birinci yeri tutmağımı. O vaxt münəsilər heyətinin sadri bəstəkar Əfrasiyab Bədəlbağlı idi.

... Bilmirəm, halə yeniyetmə Fikratın özü, ya da onunla sıx ünsiyyətdə olan dost-tənis, qohum, ya da müəllimlərdən kimsə hiss edibmiş ki, bu diribəş oğlanın başqa bir istedadı da var: təşkilatçılıq qabiliyyəti. Üstəlik, istedad səviyyəsində olan həmin bacarıq onun içindəki, perspektivindəki istedadlı ifaçılıqla mübarizə aparır, bir-birini üstələməyə çalışır. Aldı görək bu barədə Fikrat müəllim özü nə deyir:

- On əltə öylənəlməmiş işləməyə icazə vermirlər axı. Amma mən Cəmbər Hüseynli adına məktəbdə oxuyanda işləməyə başladım. Mənə pionerlər evində dərək təpəşmişliklər. Havaskar, qabiliyyətli uşaqlar başma yığımışdım. O vaxtlar özüm də oxuyurdum. Amma mənə dəyan olmadı ki, keçid yaş dövründə oxumaq, səsi güncə salmaq olmaz. Beləcə, səsim bətdi.

Dosye: Artıq adı Gəncədə tanınan, şəhərin bütün tədbirlərində istirak edən, toylara gedən Fikrat Verdiyev təhsilini yarımqç saxlaməq istəmir. 1967-c il də özəməmmi Ü.Hacıbəyli adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının tar-dirijor, xalq ifaçılığı fakültəsinə, bəstəkar-tarzan Adı Garayın sinfinə daxil olub. Lakin ifaçılıq istəyi, ansambllı yarımqç niyyəti ilə təhsilini qıyabı davam etdirir. 1969-cu ildə doğma şəhərində yerli musiqiçiləri, müğənniləri başma yığıb xalq-çalığı alətini ansambllı yaradır. Qısa müddətdə gəncəlinər ansamblının şöhrətli respublikaya yayılır. Amma çox adam bu gündənk bilmir ki, ansambllı təxminən doqquz il ictimai əsaslarla fəaliyyət göstərib. Düzi, "ictimai əsaslarla" ifadəsi o vaxtın tələbinə uyğun idi. Çünki ansambllın bütün xərclərini Fikrat Verdiyev toylardan qazandı-

ğı vəsait hesabına ödəyirdi. Necə deyirlər, kiçik səhnədə qazandıqını böyük səhnə namına xərcləyir, xalqdan aldığı xalqa qaytarırdı. "Göygöl"ün şöhrətinin həddülalini əla gəncəlinərdir. Məşhür müğənnilər Şovkat Ələkbərova, Rübəbə Muradova, Nazakət Məmmədova, İslam Rzayev, Bəbə Mahmudöglü, Məmmədbəyir Bəyirzadə, Zeynab Xanlarova, Flora Karimova, Cənəli Əkbərov, Elmira Rəhimova, Səkinə İsmaylova, Kaməla Rəhimli, Firuz İbadova... bu ansamblla çıxış edir, konsertlər verir, ansambllı əla müxtəlif mükəfətlərə, fəxri fərmanlara layiq görüldü. Rövşən Bəhət və Şəhnaz Həşimova isə "Göygöl"ün simasına çevrilirdi.

- 1972-ci ildə Zeynab xanım Gəncədə ansambllımla ardıcıl konsertlər təqdim etdi. Təsəvvür edin, gün ərzində 4 konsert proqramı verirdik. Təxminən iki saat konsert gərdirdi, sonra yarımqç saat fəstə. Zeynab xanım birca ona məcat tapırdı ki, bir stəkan çay içsin, üstünü dəyişsin. Amma bir kərə ondan "yorulmuş, daha bəsdə" kəlməsinə eşitmədim. Bütün konsertlər anlaşıqla keçirdi...

Fikrat Verdiyev dünyə şöhrətli müğənni əla daha uzunmüddətli, daha taməlli işbirliyi olaçaqdı ki, bəna həla var idi. Hələki "Göygöl"ün qəlb və sənə fəhrləri davam edir. Əslində, cəvan, enerjili, bütün varlığı ilə bədii rəhbərən ansambllıbağlı arzusuna çox, niyyəti çox, məşəqsadi bəyüklükdür.

Nəhayət, bu niyyəti həyata keçirmək məqəmi yetişir - 1977-ci ildə 30 yaşlı ansambllı rəhbəri arzusuna çatır. Respublikanın özəməmmi rəhbəri, ulduz Heydər Əliyev "Göygöl" ansamblının çıxışını bəyanın və təzliklə mədəmmi ham dövlət təstəsunu alır, ham də əməmi və raqş ansambllına çevrilir.

- Məhni və raqş ansamblının olması cətdənkə arzum idi. Amma raqşsalrı, raqşsalrı lərdən tapırdım? O vaxt kimi idi Gəncədə qızını, gəlinini raqşa qoyan. Gəldim Bakıya, bəletmeyster Kamil Dadaşovla danışımdı ki, özəfəaliyyət ansambllarından da olsa, 12 qiz, 12 öglən raqşas tap. Gəncədə raqş ansambllı yaradırdım. Nə isə, axtarırdım cavənlərən tapırdı, vəzəldə onlarla yola düşəndə vələdiyərdən birni soruşdu ki, ay Fikrat müəllim, indi bu uşaqlar nə qədər

Sövkət Bakbarova ilə birlikdə

maas alacaqlar? Cavab verdim ki, 110–120 rubl. Dedi ki, bu pula onlar na yeyib-ıçesək, necə kirayə pulu verəcəklər? Düzü, heç özüm də bu haqda ciddi düşünməmişdim. Na isə, gəldik Gəncəyə. Bir ucuz otel ilə danşdıq, qalmaq, yemək xarcini də çəkdim boynuma. İki il onları toyların pulu ilə dolandırđım. Sonra icra hakimiyyəyindən qızlar üçün ayrı, oğlanlar üçün ayrı mənzillərin veriləsinə nail oldum. İki-iki, üç-üç yerləşdirədim, şəhərdə klublarda, məktəblərdə rəqs dərnəklərinə müəllim kimi iş düzəldtim onlara. Həminlərin də dərdi-problemi mənimlə idi. Özüm tapşırırdım ki, nə sözlünüz olsa, birinci mənə deyin. Bir də görürdü ki, qızlardan kimsə evimizə zəng vurur, dili-dodağı əsa-əsa deyir: "Fikrat müəllim, orda üç oğlan dayanıb, evdən çıxmaya qorxurcu. Biza gəc verib işıq vermirlər". Gəncədə o qədər oğlan döymüşəm həmin qızların üstündə ki...

Dosye: 1982-ci ildə Zeynab Xanlarova Fikrat Vərdiyev öz ənsambllına konsertmeystr olaraq dəvət edir. Bu ansambıl ilə qırxdan çox ölkədə Azərbaycanın musiqi mədəniyyəti təbliğ edilir.1987-ci ildə Fikrat Vərdiyev respublikanın əməkdar artisti fəxri adına layiq görülür.

O illərdə çoxlan ələ bildirli ki, Fikrat Vərdiyev Gəncədən tamamilən Bakıya yığılıb. Amma yox...

- Qalmışdın Bakı ilə Gəncə arasında. O illərdə Bakı – Gəncə arasında ucan kiçik YAK tayyareləri var idi, mənim üçün taksisiyə dönmüşdü. Səhər Gəncədə orta ixtisas musiqi məktəbində dərsimi deyirdim, günortə gəlib Bakıda ansambıl ilə məşq edirdim, axşam da

Gəncəyə qaçıb konsert verirdim. Ömrümün neçə ilini belə yaşadıım.

Dosye: 1990-cı ildə "Göyğöl" Dövlət Mahni və Rəqs Ansamblının bazasında Gəncə Dövlət Filarmoniyası yaradılır. Filarmoniyada notlu xalq çalğı alətləri orkestri və kamera orkestri təşkil edilir.

Təacübü görə bəzən bəzən, məgər Gəncə kimi qədim və elitar mühtəli bir şəhərdə son zamanlardakı filarmoniyaya nədən olmayıb ki? Əslində, bu şəhərdə filarmoniyanın yaradılma tarixi 1938-ci ilə gedib çıxır. İşə bax ki, ovaçtı ki filarmoniyaya yaratmaq təşəbbüsü də digər Fikratdan, dünya şöhrətli bəstəkaranı, Qara-bağ kökənilə olsa da, özünü gəncəli sayan Fikrat Əmirovdan gəlib. Gəncə bəstəkaranı mükəmməl filarmonik qurum yaratmaq istəyənə Böyük Vətən müharibəsi sipər çəkir. Amma səhər ziyalları 1949-cu ildə yenidən filarmoniyaya üzdanıraq millətdən olan şəhər başbələnini etiraz edib ki, müharibədən çıxmışca, camaata çörək lazımdır, filarmoniyanı neyləyirik? Çalıb-oxuyan lazımsa, Bakıdan çağırırıq, gəlib konsert verirlər. Beləcə, Gəncənin musiqi mühitinin akademik layda inkişaf qalıb əsrin sonuna yaxın digər Fikrat müəllimin təşəbbüsünə.

“ – “Göyğöl” ansambllın təqdimatı ilə əlaqədar Cahənçir Cahənçiyev dəvət etmişdim ki, şair Rübəil ilə birlikdə məhz bizim ansambıl üçün, həm də Balca ilə bağı mənlər yazsın. Fikrat müəllim “bolvankə” (mətsiz mahni melodiyası) bəstələyirdi, Rübəil də sonra mətn yazırdı. Ela ordaca ansambıl müğənni ilə məşəqə başlayır, məhənni hazır edirdi. Yeni konsert programını qəbul edən komissiyada Fikrat Əmirov da var idi. Baxırdın sonra Fikrat müəllim məni qucaqlayıb öpüdü, təbrik etdi. Kövrəlmişdi, həm də gənclik arzusunun gerçəkləşdiyi üçün sevinirdi... ”

Ləkin 1994-cü ildə Fikrat Vərdiyev sevimli ansambllından da, filarmoniyadan da uzaqlaşır. Bir neçə il sonra onun soracağı Bakıdan gəlir. 2001-ci ildə Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin Bakı Neft Emalı Zavodunun nəzdində "Neftçik" mahni və rəqs ansambllını yaradır. Bu gün Azərbaycan səhnəsində öz dəstəvətli olan neçə müğənni böyük səhnəyə ilk addımlarını məhz "Neftçik"nin heyətində atıb. Amma Fikrat müəllim ondan da uzaqlaşmalı olur. Səbəbi? Demək istəmir. Heç biz də dərinə getmirik.

Söhbətimizin bu məqamında Bayım xanım təkcə Fikrat müəllimin yaradıcılığı barədə deyil, ailənin, nəslin işi barədə danışmağa başlayır. Söhbət görkəmli xanəndəmi Xan Şuşinskiyin adını daşıyan, Bayım xanımın da böyük övləd kimi rəhbərlik etdiyi "Xan Şuşinski Fondu"nun fəaliyyətinə gəlib çıxır.

Rəsmi tanışlıq dosyəsi. 2011-ci ildə qeydiyyatdan keçmiş "Xan Şuşinski Fondu"nun məqsədi Azərbaycan mədəniyyətini – musiqisini xarici ölkələrdə tanıtməkdən, vətənimizin ayrı-ayrı bölgələrindəki gənc istedadları tapıb üzə çıxarmaqdan, o cümlədən ustad sənətkarlarımızın xatirələrini yad etməkdən, musiqi gəcaləri keçirməkdən ibarətdir.

Bayım xanım Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının maliyyə dəstəyi ilə fondun bu illər ərzində Bakıda, Lionda, Milanda, Budapeştdə Azərbaycan haqqatlarını dünyaya çatdırmaq, milli musiqi sənətimizi təbliğ etmək, xaricdə yaşayan soydaşlarımızı bir amal ətrafında birləşdirmək istiqamətində gördüyü işlərdən danışır. Sözüünün sonunda da minnətdarlığa vurğulayır ki, əgər Fikrat müəllimin mənəvi dəstəyi, təşkilatçılıq qabiliyyəti olmasaydı, bu işlərin öhdəsindən gələ bilməzdim.

Bu məqamda özümü saxlaya bilməyib deyirəm ki, vaxtilə siz də Fikrat müəllimin Bakıdan konserta gələn sənətkar qonaqlarının qədar, Bakıda da Gəncədən gələn qonaqların qulluğunda o qədər durnusunuz ki... Cəvənlər bilmək, o beş-yirmi il əvvələ kimi hörmətli qonaqları evdə qəbul etmək daha sanbəlli sayılır-ı di əx... Əslində, Bayım xanımın atası Xan Şuşinskiyin xatirəsini əməli işlə yaşatmaqla həyat yoldaşının ona göstərdiyi dəstəyə görə

minnətdarlıq etməsi də anlaşılndır. Savadı, dünyəgörüşü, cəmiyyətdəki mövqeyi fərq etməz, bizlərdə az kişi öz xanımın kəyərəsinə dəstək göstərir, ideyalarına sayğı ilə yanaşır. Əgər Fikrat Vərdiyev gözəl ifaçı, pedaqoq, təşkilatçı olmaqla yanaşı, həyat yoldaşının həm də cəmiyyətdəki taradığı olmağı bacarırsa, na gözəl!

Bu da Beynəlxalq Muğam Mərkəzində 70 illik yubiley və yaradıcılığın 55 illiyi. Əslində, yubiley təbdirindən keçən müddətdə onun haqqında çox yazıldı, xeyli paylaşıldı, ətrafı çəkib göstərdilər deyə orada bəzən verənləri, deyilən sözləri təkrarlamağa na ehtiyac? Əsas o idi ki, həmin yubiley qecəsində Azərbaycan Xalq artisti, Gəncə Dövlət Filarmoniyasının bədii rəhbəri Fikrat Vərdiyev tan sənəsinə sərbəst səhnəyə çıxdı. Azərbaycan Dövlət Kamera Orkestrinin müşayiəti ilə Hacı Xanmammədovun tar ilə orkestr üçün 2-ci konsertinin 2-ci və 3-cü hissələrini ifa etdi. Yeni Fikrat müəllim həm də tarzan kimi formada olduğuna, biləcəyini gücdən, qəlbinin də havəsindən düşmədiyini sübuta yetirdi.

Biz isə bu gün də ağsaqqal sənətkardan, yeddi onilliyin dizini sərəfatə yerə vurmus Fikrat Vərdiyevdən yenilənmiş, yaradıcılıq üçün yaxşı şəraitin yaradıldığı Gəncə filarmoniyasında illər öncəki yaradıcılıq şövi ilə çalışmış, öz ardıcılığını yetişdirməyi gözləyirik. ✦

Gülçəhan Mirməmməd

"Göyğöl" mahni və rəqs ansambllı, Fikrat Əmirov və digər görkəmli şəxsiyyətlərlə birlikdə